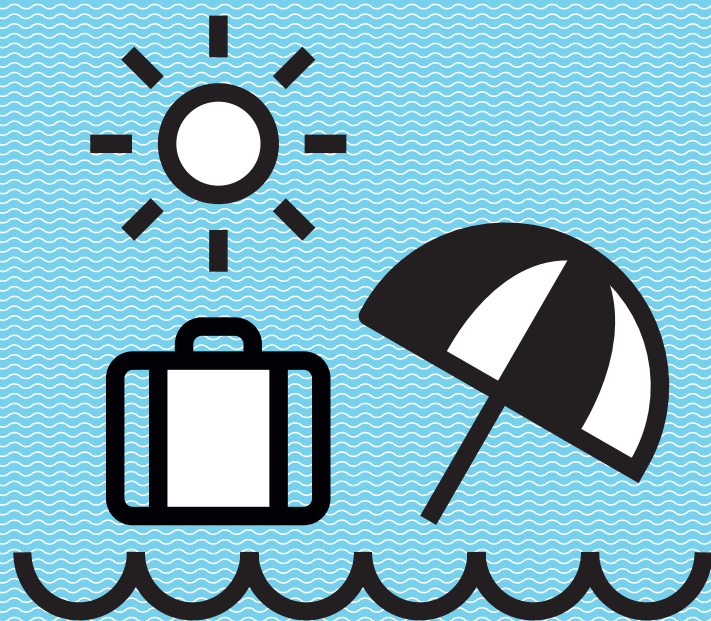

Vlaanderen
is sterk in cijfers

RAPPORT STATISTIEK
VLAANDEREN, 2025/3

DE ECONOMISCHE BETEKENIS VAN TOERISME IN BELGIE IN 2022

KAROLIEN WEEKERS

INHOUD

SAMENVATTING	3
INLEIDING	5
1 CONSUMPTIE DOOR TOERISME	7
1.1 Volume van toeristen	7
1.2 Toeristische consumptie	10
1.2.1 Uitgaven door toeristen	10
1.2.2 Andere componenten van toerismeconsumptie	13
1.2.3 Totaal toeristische consumptie	13
2 ECONOMISCHE INDICATOREN	17
2.1 Bruto toegevoegde waarde van de toeristische sector	17
2.2 Directe bruto toegevoegde waarde van toerisme	22
2.3 Tewerkstelling in de toeristische sector	25
BESLUIT	29
BRONNENLIJST	30

DE ECONOMISCHE BETEKENIS VAN TOERISME IN BELGIE IN 2022

SATELLIETREKENING TOERISME VOOR BELGIE 2022

SAMENVATTING

Het is niet eenvoudig om een betrouwbare inschatting te maken van de economische betekenis van toerisme in een land of regio. Welke bedrijfstakken moeten meegenomen worden? Kan de gehele output van deze bedrijfstakken mee in rekening worden gebracht of enkel dat wat toeristen verbruiken? En wat met het verbruik van toeristen buiten de toeristische bedrijfstakken? De Vlaamse Statistische Autoriteit (VSA) maakt voor de inschatting van de economische betekenis van toerisme sinds een aantal jaar gebruik van een satellietrekening toerisme, een internationaal erkend instrument. In dit rapport worden de belangrijkste resultaten gepubliceerd van de Belgische Satellietrekening Toerisme 2022. Gezien er (deels) andere bronnen worden gebruikt, kunnen deze cijfers niet vergeleken worden met de satellietrekeningen voor toerisme die apart voor het Vlaamse en Waalse Gewest worden opgemaakt.

De bruto toegevoegde waarde van toerisme wordt in dit rapport op 2 manieren in beeld gebracht. Vooreerst door te kijken naar de bruto toegevoegde waarde van alle toeristische bedrijfstakken. Die lag in 2022 in België op 21,8 miljard euro of 5,8% van de totale bruto toegevoegde waarde in België.

Daarnaast kan ook gefocust worden op de directe bruto toegevoegde waarde die bedrijven realiseren als rechtstreeks gevolg van de consumptie door toeristen, los van de bedrijfstak waarin dat gebeurt. In 2022 lag deze directe bruto toegevoegde waarde van toerisme in België op 7,5 miljard euro of 2,0% van de totale bruto toegevoegde waarde in België.

Wat tewerkstelling betreft genereerde de toeristische sector in België in 2022 263.386 loontrekkende jobs en 140.942 jobs voor zelfstandigen en helpers. In verhouding tot het totaal aantal jobs, waren de banen in de toeristische sector in 2022 goed voor 6,2% van alle loontrekkende jobs en 11,4% van alle jobs voor zelfstandigen en helpers.

INLEIDING

De economische betekenis van toerisme meten is geen eenvoudige opdracht. In de eerste plaats zijn er heel wat verschillende statistieken en indicatoren bruikbaar om de economische impact van een sector in kaart te brengen. Daarnaast is de toeristische sector geen afgebakende of duidelijk zichtbare economische sector, maar eerder een samenvoeging van (delen van) verschillende bedrijfstakken. Daarenboven wordt vaak slechts een deel van de output van deze bedrijfstakken voor toeristische consumptie gebruikt.

Vandaar dat de Vlaamse Statistische Autoriteit (VSA) voor de berekening van de statistiek over de economische betekenis van toerisme gebruik maakt van een satellietrekening toerisme (Tourism Satellite Account of TSA). Dat is een internationaal erkend instrument, ontwikkeld door Eurostat, de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) en de World Tourism Organisation (UNWTO) om de economische betekenis van toerisme in kaart te brengen. Aan de aanbodzijde brengt een satellietrekening de verschillende noodzakelijke met toerisme verbonden functionele onderdelen van de nationale rekeningen samen. Tegelijkertijd zorgt de satellietrekening ervoor dat dit aanbod verbonden wordt met de vraagzijde en dus met de werkelijke toeristische consumptie.

Dit rapport beschrijft de resultaten van de Belgische satellietrekening toerisme voor het meetjaar 2022. Een meer gedetailleerde beschrijving van de opmaak van deze TSA 2022, alsook de achterliggende berekeningen, deelresultaten en volledige TSA-tabellen kunnen in de bijlage van dit rapport worden geconsulteerd. Daarin is ook een uitgebreide beschrijving van bronnen en methoden opgenomen. Zie: [De economische betekenis van toerisme in België](#).

De berekeningen en het rapport werd gemaakt door de VSA, met dank aan de collega's van Toerisme Vlaanderen, Statbel, Visit Brussels, Tourisme Wallonie en Eurostat voor het aanleveren van de cijfers, kritische blik en nalezen van dit rapport en de bijlage¹. Gezien er (deels) andere bronnen worden gebruikt, kunnen deze cijfers niet vergeleken worden met de satellietrekeningen voor toerisme die apart voor het Vlaamse en Waalse Gewest worden opgemaakt door respectievelijk de VSA en Tourisme Wallonie.

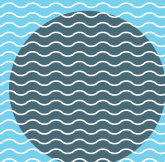
De cijfers in dit rapport beschrijven de situatie in 2022. Het gaat om de 3de editie van de Belgische TSA. De eerste editie van een Belgische TSA werd door de VSA in 2019 opgeleverd aan Eurostat en had betrekking op meetjaar 2016. Het ging om een samenvoeging van de regionale TSA's die voor dat jaar gemaakt werden. Toerisme is immers een regionale bevoegdheid in België, wat maakt dat de regio's TSA's voor hun gebied opmaken en er tot dan geen Belgische TSA werd opgemaakt. Het is op basis van de oplevering van deze data dat de VSA in 2020 door Eurostat werd erkend als een Other National Authority of ONA. De ONA's zijn, samen met de klassieke nationale instituten voor de statistiek of NSI's (National Statistical Institutes), verantwoordelijk voor de ontwikkeling, de productie en de publicatie van Europese statistieken. De 2de Belgische TSA werd opnieuw op

vraag van Eurostat opgemaakt door de VSA. Het was de eerste keer dat het Belgische niveau als uitgangspunt werd genomen voor alle bronnen en berekeningen. De resultaten werden nagekeken door de verschillende statistiekdiensten in België, het rapport werd gepubliceerd op de website van Statistiek Vlaanderen (Weekers, 2022). Verschillende resultaten van deze 3de editie van de Belgische TSA, waarbij opnieuw het Belgische niveau als uitgangspunt wordt gebruikt voor bronnen en berekeningen, werden opnieuw door de VSA opgeleverd aan Eurostat, die de cijfers ook zullen publiceren in een Europees rapport begin 2026.

In dit rapport wordt eerst ingegaan op de consumptieve bestedingen met betrekking tot toerisme in België. Daaronder vallen zowel de uitgaven die toeristen doen tijdens hun trip, maar ook de duurzame goederen die ze vooraf kopen of de uitgekeerde subsidies die er voor zorgen dat een toerist minder moet betalen dan de werkelijke kostprijs van een goed of dienst. Op basis van de gegevens over de toerismeconsumptie en de gegevens van het aanbod van de verschillende toeristische bedrijfstakken, kunnen een aantal economische indicatoren berekend worden die inzicht geven in de economische betekenis van toerisme in een land of regio. Die economische indicatoren komen aan bod in het tweede deel van dit rapport. Het gaat om de bruto toegevoegde waarde van de toeristische bedrijfstakken, de directe bruto toegevoegde waarde van toerisme en de tewerkstelling in de toeristische sector. Waar mogelijk wordt een evolutie geschetst doorheen de tijd en wordt ook een vergelijking opgenomen met andere sectoren en waar reeds beschikbaar met cijfers uit andere landen.

¹ De auteur dankt Sofie Wauters van Toerisme Vlaanderen, Koen Hooyberghs en Pieter Vermeulen van Statbel, Corentin Descamps van Visit Brussels, Jonathan Lesceux van Tourisme Wallonie, Christophe Demunter en Andreia Danila van Eurostat en Pieter De Maesschalck en Thierry Vergeynst van de Vlaamse Statistische Autoriteit.

1

CONSUMPTIE DOOR TOERISME

Om de consumptie door toerisme te berekenen, is het in de eerste plaats noodzakelijk om het aantal toeristen te kennen. Daarom wordt hieronder gestart met het beschrijven van het volume van dagtoeristen en het aantal overnachtingen van verblijfstoeristen. Daarna wordt in detail ingegaan op de consumptie van deze toeristen.

In de bijlage van dit rapport wordt voor de verschillende componenten van consumptie door toerisme uitgebreid uitgelegd wat het bronnenmateriaal, de methode en de deelresultaten zijn. Ook de specifieke TSA-tabellen waarop deze cijfers zijn gebaseerd, namelijk TSA-tabel 1, 2 en 4 kunnen in bijlage worden geconsulteerd. TSA-tabel 1 bespreekt het inkomend toerisme (toeristen uit een ander land), TSA-tabel 2 het intern toerisme (toeristen uit het eigen land). In TSA-Tabel 4 wordt de totale consumptie door toerisme in beeld gebracht en worden ook andere componenten dan de uitgaven van toeristen meegenomen.

1.1 VOLUME VAN TOERISTEN

Er zijn verschillende groepen toeristen.

In de eerste plaats kan er een onderscheid gemaakt worden tussen dag- en verblijfstoeristen. Toeristen die niet overnachten zijn dagtoeristen, toeristen die wel overnachten zijn verblijfstoeristen. Bij de verblijfstoeristen worden zowel de toeristen gerekend die in commerciële logies overnachten, als de toeristen die in (eigen) tweede verblijven overnachten.

Daarnaast kan een onderscheid gemaakt worden volgens het doel van de reis: ontspanning, MICE (Meetings, Incentives, Congressen en Evenementen) of andere beroepsdoeleinden. Deze twee laatste categorieën worden in dit rapport samengenomen onder de noemer zakentoeerisme.

In de TSA wordt ten slotte ook de woonplaats van de toeristen in rekening gebracht om het onderscheid te maken tussen inkomend en intern toerisme. Inkomend toerisme in een bepaald land betreft toeristen die op bezoek zijn in dat land en wonen in een ander land. Intern toerisme in een bepaald land betreft toerisme door personen die wonen in het land zelf. Deze toeristen doen uitgaven in het eigen land wanneer ze er reizen, maar soms doen ze ook nog uitgaven in hun eigen land in functie van een reis die elders plaatsvindt.

Om de volumes van al deze groepen toeristen te kennen werd een beroep gedaan op verschillende onderzoeken van Statbel, Toerisme Vlaanderen, WES en Westtoer. In de bijlage van dit rapport kan voor elke groep toeristen afgelezen worden welke bronnen werden gebruikt.

In 2022 werden er in België voor het inkomend toerisme 7,3 miljoen dagtoeristen en 30,4 miljoen overnachtingen geteld. In gehuurde accommodatie gaat het om 16 miljoen overnachtingen voor het motief ontspanning en 6 miljoen zakelijke overnachtingen. Daarnaast zijn er ook ruim 8 miljoen overnachtingen door buitenlanders in niet-gehuurde accommodatie.

Voor het intern toerisme – het toerisme in België door personen die zelf wonen in België - waren er in 2022 ruim 103,5 miljoen daguitstappen voor het motief ontspanning. Daarnaast waren er ook 24 miljoen zakelijke daguitstappen. Verder waren er bijna 61 miljoen overnachtingen door Belgen in België. 37 miljoen daarvan vonden plaats in niet gehuurde accommodatie: dat kunnen overnachtingen in eigen tweede verblijven zijn of in vakantiewoningen die gratis ter beschikking gesteld worden door vrienden, familie of kennissen. In gehuurde accommodaties werden 20 miljoen overnachtingen voor het motief ontspanning geteld en 4 miljoen voor het motief zaken.

Er vertrokken ook 4 miljoen Belgen op daguitstap naar het buitenland. Ten slotte overnachtten Belgen nog 629.000 nachten in België bij het vertrek van een reis naar het buitenland.

Figuur 1. Totaal volume van toerisme, naar woonplaats, type en motief
België, 2022, aantal dagtoeristen of aantal overnachtingen

Buitenlandse toeristen in België		2022
Dagtoeristen	Ontspanning	6.866.743
Dagtoeristen	Zaken	441.328
Verblijfstoeristen (gehuurde accommodatie)	Ontspanning	16.203.411
Verblijfstoeristen (gehuurde accommodatie)	Zaken	6.069.082
Verblijfstoeristen (niet-gehuurde accommodatie)	Ontspanning + zaken	8.111.389
Belgische toeristen in België		
Dagtoeristen	Ontspanning	103.543.000
Dagtoeristen	Zaken	24.182.986
Verblijfstoeristen (gehuurde accommodatie)	Ontspanning	19.767.943
Verblijfstoeristen (gehuurde accommodatie)	Zaken	4.017.935
Verblijfstoeristen (niet-gehuurde accommodatie)	Ontspanning + zaken	37.190.027
Belgen die vertrekken naar het buitenland		
Dagtoeristen	Ontspanning + zaken	4.070.000
Verblijfstoeristen	Ontspanning + zaken	628.783

Noot: gezien de Belgische satellietrekeningen 2019 en 2022 opgemaakt werden los van de regionale satellietrekeningen en er deels andere bronnen worden gebruikt, kunnen deze cijfers niet vergeleken worden met de Vlaamse of Waalse satellietrekeningen voor toerisme.

Bron: Eurostat: Toerismestatistieken 2022; Statbel: Horeca (toerisme en hotelwezen) 2022, Platformdata in het verblijfstoerisme 2022, Reisonderzoek 2022; Toerisme Vlaanderen: Congresbarometer 2022; Visit Antwerpen, Visit Gent en Visit Brugge: Dagtoerisme via telecomdata 2022; Westtoer: Dagtrips door Belgen 2022, Dagtoerisme aan de kust 2018; WES: Les excursions des Belges en Wallonie 2021-2022 en 2022-23; bewerking VSA.
Meer details: zie bijlage van dit rapport.

1.2 TOERISTISCHE CONSUMPTIE

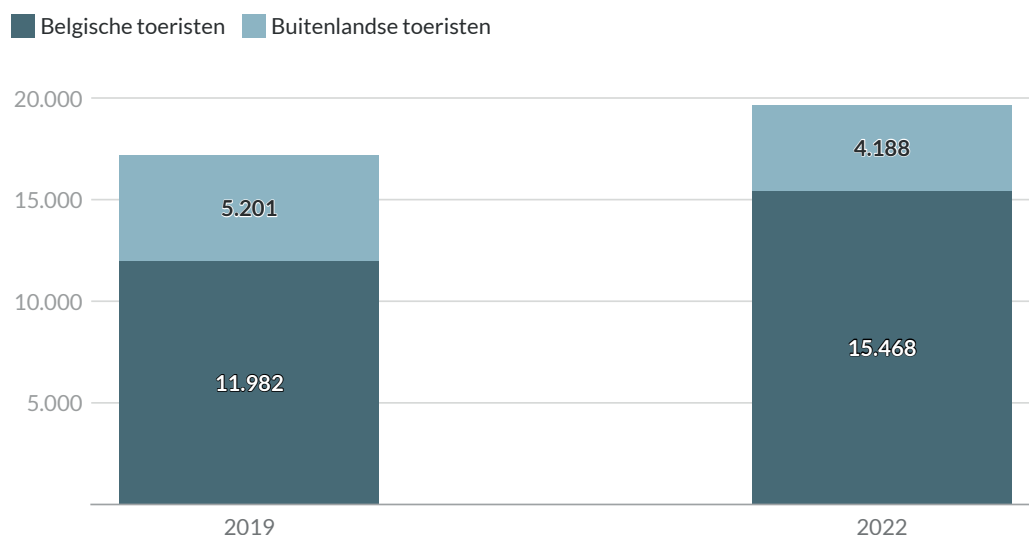
De toeristische consumptie in België wordt in de eerste plaats gerealiseerd door de uitgaven van toeristen zelf, maar daarnaast moeten nog een aantal andere aspecten worden meegeteld. Wanneer eigenaars van een tweede verblijf zelf gebruik maken van hun tweede verblijf of het gratis ter beschikking stellen aan vrienden, familie en kennissen, moet ook dit opgenomen worden. Daarnaast zorgen sommige subsidies ervoor dat toeristen minder betalen dan de werkelijke kostprijs van bijvoorbeeld een museumbezoek. Verder worden ook de uitgaven van congresorganisatoren in rekening gebracht. Ten slotte wordt ook de aankoop van duurzame toerismegoederen gezien als een vorm van toeristische consumptie. Al deze aspecten worden hieronder achtereenvolgens besproken.

Voor de uitgaven van toeristen, uitgaven door congresorganisatoren en de tegenwaarde van de overnachtingen in tweede verblijven werd een beroep gedaan op verschillende onderzoeken van Statbel, Eurostat, Toerisme Vlaanderen en Westtoer. Daarnaast werden ook de aanbod- en gebruikstabellen van de nationale rekeningen van de Nationale Bank van België als bron gebruikt, zowel voor de subsidies als voor enkele specifieke uitgavencategorieën van toeristen. De huishoudbudgetenquête van Statbel leverde ten slotte de nodige gegevens over de aankoop van duurzame toerismegoederen. Alle details over deze bronnen en de deelresultaten kunnen in de bijlage van dit rapport geraadpleegd worden.

1.2.1 UITGAVEN DOOR TOERISTEN

Door alle toeristen samen werden in België in 2022 in totaal voor ruim 19,6 miljard euro aan toeristische uitgaven gedaan. De Belgische toeristen gaven in totaal bijna 15,5 miljard euro uit, of bijna 79% van die 19,6 miljard uit. De overige 21% of bijna 4,2 miljard euro werd in 2022 uitgegeven door buitenlandse toeristen.

Figuur 2. Uitgaven door Belgische en buitenlandse toeristen
België, 2019 en 2022, in miljoen euro (prijzen van 2022)

Noot: gezien de Belgische satellietrekeningen 2019 en 2022 opgemaakt werden los van de regionale satellietrekeningen en er deels andere bronnen worden gebruikt, kunnen deze cijfers niet vergeleken worden met de Vlaamse of Waalse satellietrekeningen voor toerisme.

Bron: VSA: Satellietrekening Toerisme voor België 2019 en 2022.

Meer detail voor 2019: Weekers Karolien (2022). De economische betekenis van toerisme in België:

Satellietrekening toerisme voor België in 2019. Brussel: Statistiek Vlaanderen.

2022: Eurostat: Toerismestatistieken 2022; FOD Financiën; Nationale Bank van België: SUT 2019; Statbel: Horeca (toerisme en hotelwezen) 2022, Platformdata in het verblijfstoerisme 2022, Reisonderzoek 2022; Toerisme Vlaanderen: Kunststedenonderzoek 2022-2023, Congresbarometer 2022; Visit Antwerpen, Visit Gent en Visit Brugge: Dagtoerisme via telecomdata 2022; Westtoer: Dagtrips door Belgen 2022, Trendrapport Kust 2021-2022, Dagtoerisme aan de kust 2018; WES: Les excursions des Belges en Wallonie 2021-2022 en 2022-23; bewerking VSA.

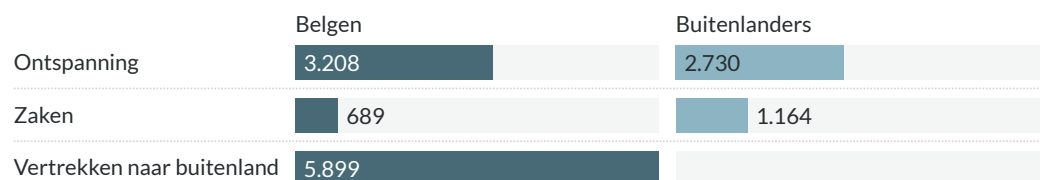
Meer details: zie bijlage van dit rapport.

Het intern toerisme (Belgische toeristen in België) was in 2022 goed voor 15,5 miljard euro aan consumptie-uitgaven. 25% hiervan werd uitgegeven voor verblijfstoeristen in eigen land, met 3,2 miljard euro aan uitgaven door verblijfstoeristen voor het motief ontspanning en 689 miljoen euro aan uitgaven voor verblijfszakentoeisme. Ruim een derde van de 15,5 miljard euro werd uitgegeven door de Belgische dagtoeristen in eigen land: 3,5 miljard euro door de dagtoeristen voor het motief ontspanning en 2 miljard euro door de dagzakentoeisten. De Belgische toeristen die op reis vertrokken naar het buitenland, besteedden 5,9 miljard euro, goed voor 39% van de uitgaven door Belgische toeristen. Bij deze laatste groep worden enkel de uitgaven in rekening gebracht die vooraftgaand aan het vertrek in België worden gedaan bij onder meer reisbureaus, touroperators of (lucht)vervoer.

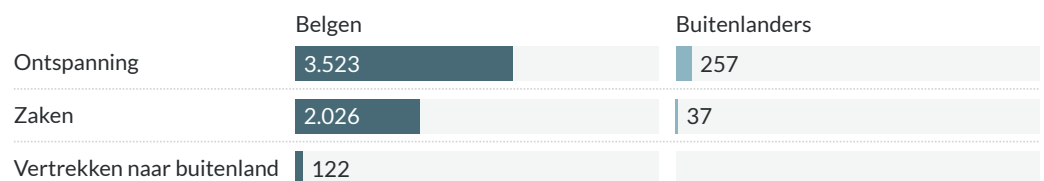
Het inkomend toerisme (buitenlandse toeristen in België) was in 2022 goed voor 4 miljard euro, wat neerkomt op 21% van de totale consumptie-uitgaven door toeristen in België. Buitenlandse dagtoeristen gaven iets minder dan 300 miljoen euro uit. De buitenlandse verblijfstoeristen voor het motief ontspanning besteedden 2,7 miljard euro in België, de zakentoeuristen bijna 1,2 miljard euro.

Figuur 3. Uitgaven door Belgische en buitenlandse toeristen naar type en motief
België, 2022, in miljoen euro

Verblijfstoeristen

Dagtoeristen

Noot: gezien de Belgische satellietrekeningen 2019 en 2022 opgemaakt werden los van de regionale satellietrekeningen en er deels andere bronnen worden gebruikt, kunnen deze cijfers niet vergeleken worden met de Vlaamse of Waalse satellietrekeningen voor toerisme.

Bron: Eurostat: Toerismestatistieken 2022; FOD Financiën; Nationale Bank van België: SUT 2019; Statbel: Horeca (toerisme en hotelwezen) 2022, Platformdata in het verblijfstoerisme 2022, Reisonderzoek 2022; Toerisme Vlaanderen: Kunststedenonderzoek 2022-2023, Congresbarometer 2022; Visit Antwerpen, Visit Gent en Visit Brugge: Dagtoerisme via telecomdata 2022; Westtoer: Dagtrips door Belgen 2022, Trendrapport Kust 2021-2022, Dagtoerisme aan de kust 2018; WES: Les excursions des Belges en Wallonie 2021-2022 en 2022-23; bewerking VSA.

Meer details: zie bijlage van dit rapport.

1.2.2 ANDERE COMPONENTEN VAN TOERISMECONSUMPTIE

Naast de klassieke uitgaven van toeristen, worden ook andere componenten van toerismeconsumptie meegenomen in de berekening van de satellietrekening toerisme. In de eerste plaats wordt de waarde van 'gratis' overnachtingen (eigen gebruik van een tweede verblijf of gratis bij vrienden, familie of kennissen) in rekening gebracht. In 2022 werden in totaal ruim 45 miljoen overnachtingen in tweede verblijven geschat, met een reële waarde van 2 miljard euro aan 'gratis' overnachtingen.

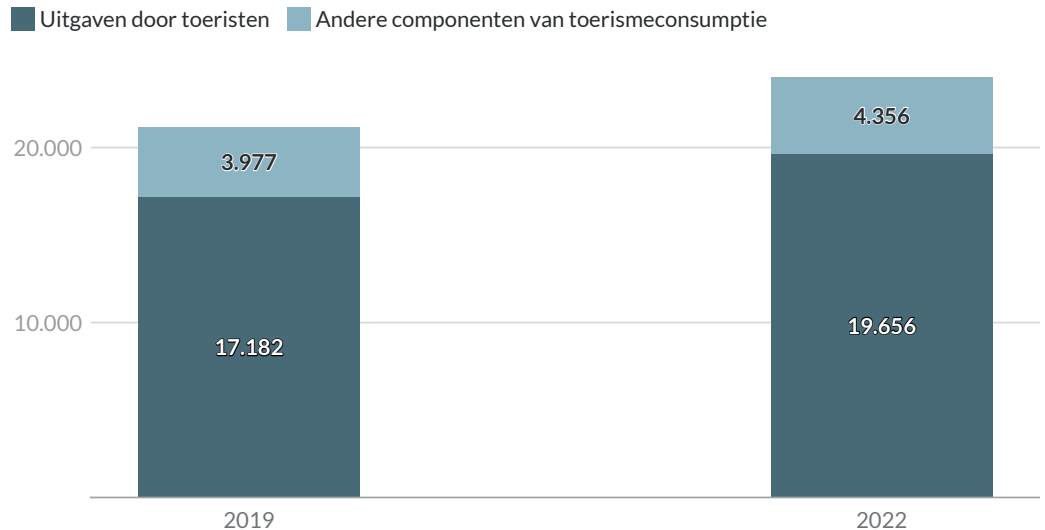
Verder zijn ook de sociale overdrachten van de overheid die maken dat de toerist minder moet betalen dan de werkelijke kostprijs van een goed, een onderdeel van toeristische consumptie. De subsidies aan toerisme, cultuur en recreatie die rechtstreeks ten goede komen aan de gezinnen waren in 2022 goed voor bijna 1,4 miljard euro.

Ten slotte wordt ook de aankoop van duurzame toerismegoederen opgenomen als toerismeconsumptie. In 2022 werden in België voor 834 miljoen euro aan duurzame toerismegoederen gekocht. Het gaat dan zowel om grote aankopen (zoals mobilhomes of caravans) als om kleinere aankopen (zoals kampeergerief of fototoestellen).

1.2.3 TOTAAL TOERISTISCHE CONSUMPTIE

Als alle componenten van de toerismeconsumptie worden opgeteld, zien we een totale uitgave van 24 miljard euro in 2022. Dat is 2,8 miljard euro meer dan in 2019 (in prijzen van 2022). Tussen 2019 en 2022 was er dus sprake van een reële toename van de toeristische consumptie in België.

Figuur 4. Totale toeristische consumptie
België, 2019 en 2022, in miljard euro (prijzen van 2022)

Noot: gezien de Belgische satellietrekeningen 2019 en 2022 opgemaakt werden los van de regionale satellietrekeningen en er deels andere bronnen worden gebruikt, kunnen deze cijfers niet vergeleken worden met de Vlaamse of Waalse satellietrekeningen voor toerisme.

Bron: VSA: Satellietrekening Toerisme voor België 2019 en 2022.

Meer detail voor 2019: Weekers Karolien (2022). De economische betekenis van toerisme in België: Satellietrekening toerisme voor België in 2019. Brussel: Statistiek Vlaanderen.

2022: Eurostat: Toerismestatistieken 2022; Nationale Bank van België: SUT 2019; Statbel: Horeca (toerisme en hotelwezen) 2022, Huishoudbudgetenquête 2022, Platformdata in het verblijfstoerisme 2022, Reisonderzoek 2022; Toerisme Vlaanderen: Kunststedenonderzoek 2022-2023, Congresbarometer 2022; Visit Antwerpen, Visit Gent en Visit Brugge: Dagtoerisme via telecomdata 2022; Westtoer: Dagtrips door Belgen 2022, Trendrapport Kust 2021-2022, Dagtoerisme aan de kust 2018; WES: Les excursions des Belges en Wallonie 2021-2022 en 2022-23; bewerking VSA.

Meer details: zie bijlage van dit rapport.

De uitgaven door toeristen waren in 2022 goed voor 19,7 miljard euro of 82% van de totale toeristische consumptie. De andere componenten van toeristische consumptie waren opgeteld goed voor 4,4 miljard euro. Het gaat om de tegenwaarde van de huuruitgaven wanneer toeristen gratis verblijven in hun tweede verblijf of dat van familie, vrienden en kennissen (2 miljard euro of 8,5%), de subsidies die ten goede komen aan de individuele toerist (1,4 miljard euro of 5,8%) en de uitgaven aan duurzame toerismegoederen (834 miljoen euro of 3,8%).

Naar uitgavencategorie is de categorie 'voeding- en drankverstrekking', de restaurants en cafés dus, de grootste categorie met een aandeel van 20% van de totale consumptie. Ook de accommodatiesector haalt een aandeel van 19,5%. Verder zijn de diensten van reisagentschappen, touroperators en gidsen goed voor 15% van de toeristische consumptie en het personenvervoer door de lucht goed voor 14%. Daarnaast zijn er 2 uitgavencategorieën die een aandeel van 11% halen: de diensten voor cultuur, sport en recreatie en de categorie 'andere'. Hierin zitten

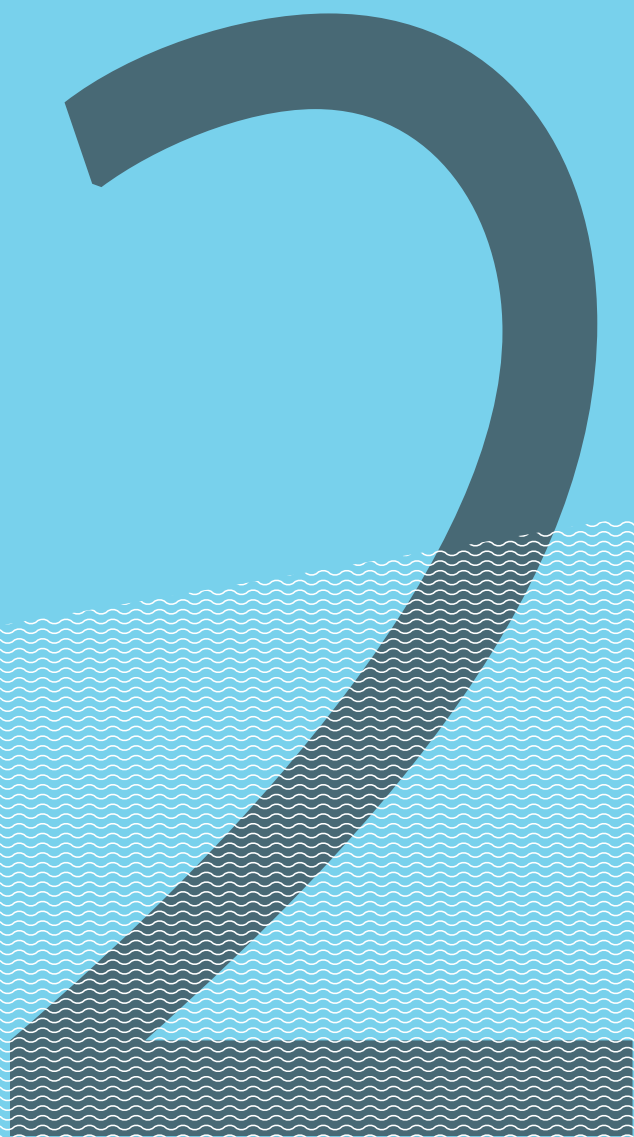
alle shoppinguitgaven van toeristen, alsook de aankoop van duurzame toerismegoederen. De andere uitgavencategorieën staan in voor 4% tot 7% van de toeristische consumptie.

Figuur 5. Totale toerismeconsumptie naar soort en uitgavencategorie
België, 2022, in miljoen euro

	Buiten- landse toeristen	Belgische toeristen	Tegen- waarde tweede verblijven	Subsidies	Duurzame goederen	TOTAAL
Accommodatie	1.378	1.259	2.043	-	-	4.680
Voeding- en drankverstrekking	692	4.012	-	-	-	4.704
Personenvervoer te land (spoor + weg + water)	290	1.358	-	-	-	1.648
Personenvervoer door de lucht	814	2.497	-	-	-	3.311
Diensten van reisagentschappen, tour operators en gidsen	24	3.675	-	-	-	3.699
Culturele diensten + diensten voor recreatie en sport	425	706	-	1.399	-	2.530
Diensten voor organisatie congressen en beurzen	169	733	-	-	-	902
Andere	396	1.228	-	-	914	2.538
TOTAAL	4.188	15.468	2.043	1.399	914	24.012

Noot: gezien de Belgische satellietrekeningen 2022 opgemaakt werd los van de regionale satellietrekeningen en er deels andere bronnen worden gebruikt, kunnen deze cijfers niet vergeleken worden met de Vlaamse of Waalse satellietrekeningen voor toerisme.

Bron: Eurostat: Toerismestatistieken 2022; Nationale Bank van België: SUT 2019; Statbel: Horeca (toerisme en hotelwezen) 2022, Huishoudbudgetenquête 2022, Platformdata in het verblijfstoerisme 2022, Reisonderzoek 2022; Toerisme Vlaanderen: Kunststedenonderzoek 2022-2023, Congresbarometer 2022; Visit Antwerpen, Visit Gent en Visit Brugge: Dagtoerisme via telecomdata 2022; Westtoer: Dagtrips door Belgen 2022, Trendrapport Kust 2021-2022, Dagtoerisme aan de kust 2018; WES: Les excursions des Belges en Wallonie 2021-2022 en 2022-23; bewerking VSA. Meer details: zie bijlage van dit rapport.

ECONOMISCHE INDICATOREN

Op basis van de gegevens over de toerismeconsumptie en de gegevens van het aanbod van de verschillende toeristische bedrijfstakken, kunnen een aantal economische indicatoren berekend worden. Hieronder wordt achtereenvolgens ingegaan op de bruto toegevoegde waarde van de toeristische bedrijfstakken, de directe bruto toegevoegde waarde van toerisme en de tewerkstelling in de toeristische sector. De cijfers worden waar mogelijk vergeleken in de tijd, met andere sectoren en met andere landen. Gezien het rapport van Eurostat over de TSA's 2022-2023 pas in 2026 wordt gepubliceerd, is de vergelijking met andere landen slechts voor 1 indicator mogelijk.

De verschillende economische indicatoren werden opgebouwd volgens de internationaal geldende methodologie van de satellietrekening toerisme, waarvan de details in de bijlage van dit rapport kunnen bekeken worden. Ook de specifieke TSA-tabellen waarop deze cijfers zijn gebaseerd, namelijk TSA-tabel 5, 6 en 7 kunnen in de bijlage worden geconsulteerd. TSA-tabel 5 geeft de details over het aanbod weer, TSA-tabel 6 verbindt het aanbod uit TSA-Tabel 5 met de totale consumptie uit TSA-tabel 4 en TSA-tabel 7 beschrijft het aantal arbeidsplaatsen.

2.1 BRUTO TOEGEVOEGDE WAARDE VAN DE TOERISTISCHE SECTOR

De bruto toegevoegde waarde van de toeristische industrie (Gross value added of tourism industries of GVATI) omvat de totale toegevoegde waarde gegenereerd door de toeristische sector, ongeacht of ze door toeristen of niet-toeristen wordt verbruikt. Deze indicator telt dus de bruto toegevoegde waarde op van alles wat in de toeristische sector geproduceerd wordt. Tegelijk laat het de bruto toegevoegde waarde van de niet-toeristische bedrijfstakken buiten beschouwing, hoewel deze ook producten kunnen leveren die worden geconsumeerd door toeristen. Het gaat dus kortweg over de bruto toegevoegde waarde van het toeristische aanbod. Zo wordt bijvoorbeeld de volledige bruto toegevoegde waarde van de horecasector opgenomen, terwijl er ook niet-toeristen uitgaven doen in de horeca, zoals een trouwfeest in een hotel. Tegelijk wordt de bruto toegevoegde waarde van bijvoorbeeld de detailhandel niet meegerekend, hoewel toeristen vaak gaan shoppen tijdens hun uitstap.

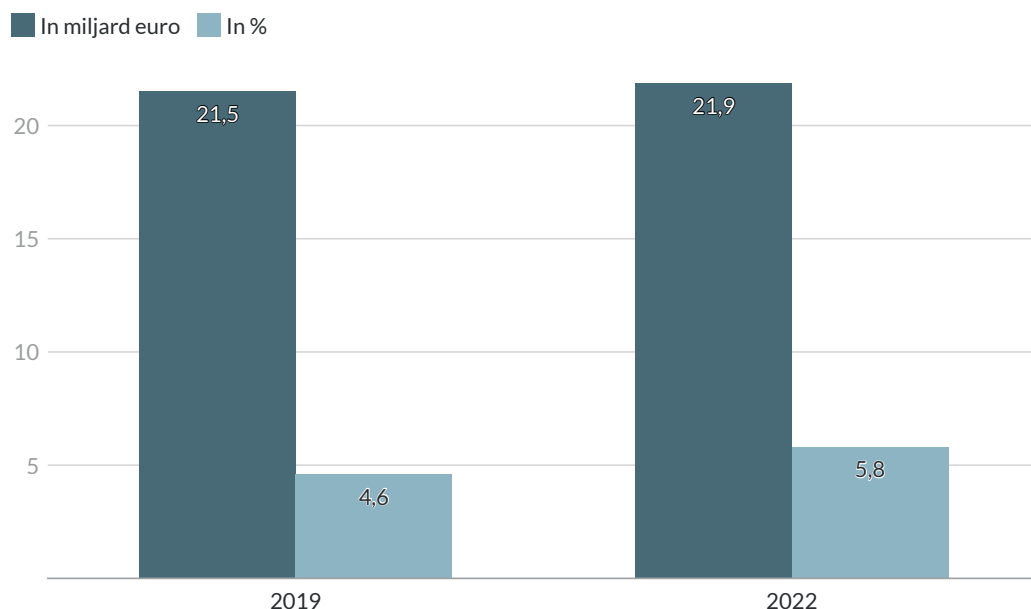
Deze indicator wordt berekend op basis van de Belgische aanbod- en gebruikstabellen (Supply and Use Tables, SUT) van de Nationale Bank van België. De jongst beschikbare versie van de SUT is deze van 2021. In 2021 was de economie deels hersteld van de covidpandemie, maar in de toeristische sectoren (zoals horeca) was dit herstel kleiner dan in de andere sectoren.

Gezien de satellietrekening meetjaar 2022 betreft en de economische structuur van 2019 meer aansluit bij 2022, werd in samenspraak met Eurostat beslist om te werken met de SUT 2019 en niet met de SUT 2021. Omdat bepaalde bedrijfstakinformatie op een hoger detailniveau nodig is dan de SUT kan geven, werden een aantal variabelen uit deze SUT versleuteld aan de hand van de gedecentraliseerde RSZ-statistiek (Rijksdienst voor Sociale Zekerheid). Zo zitten de musea, dierentuinen, bibliotheken en archieven allemaal samen in dezelfde groep binnen de SUT, terwijl enkel musea en dierentuinen deel uitmaken van de toeristische sector. Om het aandeel van bibliotheken en archieven weg te laten, verminderen we de totale cijfers a rato van het aantal werknemers in deze deelcategorie in de grote groep.

De bruto toegevoegde waarde van de toeristische industrie was in België in 2022 goed voor 21,9 miljard euro of 5,8% van de totale bruto toegevoegde waarde in België. In vergelijking met 2019 (in prijzen 2022) is dat een beperkte stijging in absolute cijfers en een sterkere stijging bekeken in relatie tot de totale toegevoegde waarde in België.

Figuur 6. Bruto toegevoegde waarde van de toeristische sector

België 2019 en 2022, in miljard euro (prijzen 2022) en in % van totale bruto toegevoegde waarde

Noot: gezien de Belgische satellietrekeningen 2019 en 2022 opgemaakt werden los van de regionale satellietrekeningen en er deels andere bronnen worden gebruikt, kunnen deze cijfers niet vergeleken worden met de Vlaamse of Waalse satellietrekeningen voor toerisme.

Bron: VSA: Satellietrekening Toerisme voor België 2019 en 2022.

Meer detail voor 2019: Weekers Karolien (2022). De economische betekenis van toerisme in België: Satellietrekening toerisme voor België in 2019. Brussel: Statistiek Vlaanderen.

2022: NNB: SUT 2019; RSZ: Gedecentraliseerde statistiek, jaargemiddelde loonsom 2022; NBB: Household finance and consumption survey 2021; bewerking VSA.

Meer details: zie bijlage van dit rapport.

Iets meer dan de helft van bruto toegevoegde waarde van de toeristische sector wordt gerealiseerd door de voeding- en drankverstrekkers (31%) en de sector van het personenvervoer over land, water en door de lucht (24%). In absolute cijfers gaat het om ruim 6,8 miljard euro door de voeding- en drankverstrekkers en bijna 5,3 miljard euro in de sector van het personenvervoer. De accommodatiesector (inclusief deze voor de tweede verblijven) is met ruim 3,3 miljard goed voor 15% van de bruto toegevoegde waarde. De verhuur van transportuitrusting genereert 11% van de toegevoegde waarde, de bedrijven voor recreatie en sport genereren 7% en de culturele bedrijven 6%. Alle andere deelsectoren halen een aandeel van 1% tot 2%.

Figuur 7. Bruto toegevoegde waarde van de toeristische sector naar bedrijfstak België, 2022, in miljoen euro en in % van de totale toegevoegde waarde

	In miljoen euro	In %
Accommodatie	1.980	9
Accommodatie tweede verblijven	1.340	6
Voeding en drankverstreking	6.857	31
Personenvervoer over land (spoor + weg)	4.631	21
Personenvervoer over water	132	1
Personenvervoer door de lucht	519	2
Huur van transportuitrusting	2.432	11
Reisagentschappen, touroperators en gidsen	439	2
Culturele bedrijven	1.376	6
Bedrijven voor recreatie en sport	1.465	7
Kleinhandel souvenirs, sport en kampeer	382	2
Organisatie van congressen en beurzen	305	1

Noot: gezien de Belgische satellietrekeningen 2019 en 2022 opgemaakt werden los van de regionale satellietrekeningen en er deels andere bronnen worden gebruikt, kunnen deze cijfers niet vergeleken worden met de Vlaamse of Waalse satellietrekeningen voor toerisme.

Bron: NNB: SUT 2019; RSZ: Gedecentraliseerde statistiek, jaargemiddelde loonsom 2022; NBB: Household finance and consumption survey 2021; bewerking VSA.
Meer details: zie bijlage van dit rapport.

De toeristische bedrijfstakken, samengesteld uit diverse deelbedrijfstakken, kan ook vergeleken worden met andere bedrijfstakken. De toeristische sector is zoals gezegd goed voor 5,8% van de totale bruto toegevoegde waarde.

Dat is even hoog als de sector van de financiële activiteiten en verzekeringen (5,8%) en iets hoger dan de sector vervoer en opslag (5,4%) en de bouwnijverheid (5,3%). Andere bedrijfstakken met een lager aandeel in toegevoegde waarde dan toerisme zijn o.a. de administratieve en ondersteunende diensten (5,0%), de menselijke gezondheidszorg (4,8%), de informaticasector (2,6%) en de sector van de maatschappelijke dienstverlening (2,4%). Ook heel wat industriële sectoren scoren een stuk lager op vlak van toegevoegde waarde dan de sector toerisme zoals de farmaceutische industrie (2,8%) en de chemische industrie (2,0%).

Het aandeel van de onderwijssector (6,8%) in de toegevoegde waarde ligt 1 procentpunt hoger dan dat van de toeristische sector. Ook de sector openbaar bestuur en defensie, inclusief de verplichte sociale verzekeringen halen met 7,3% een hoger aandeel. De sectoren waarvan het aandeel in de toegevoegde waarde veel hoger ligt dan de toerimesector zijn de zakelijke dienstverlening (9,4%), de exploitatie van en handel in onroerend goed (9,6%) en vooral de groot- en detailhandel, inclusief de reparatie van auto's en motorfietsen (12,3%).

Figuur 8. Bruto toegevoegde waarde naar bedrijfstak
België, 2022, in % van de totale toegevoegde waarde

Noot: bedrijfstakken (A38) die een aandeel hadden kleiner dan 2% worden niet opgenomen in de figuur.

Bron: Sector Toerisme: NNB: SUT 2019; RSZ: Gedecentraliseerde statistiek, jaargemiddelde loonsom 2022; NBB: Household finance and consumption survey 2021; bewerking VSA. Meer details: zie bijlage van dit rapport.
Andere bedrijfstakken: NNB, bewerking VSA.

2.2 DIRECTE BRUTO TOEGEVOEGDE WAARDE VAN TOERISME

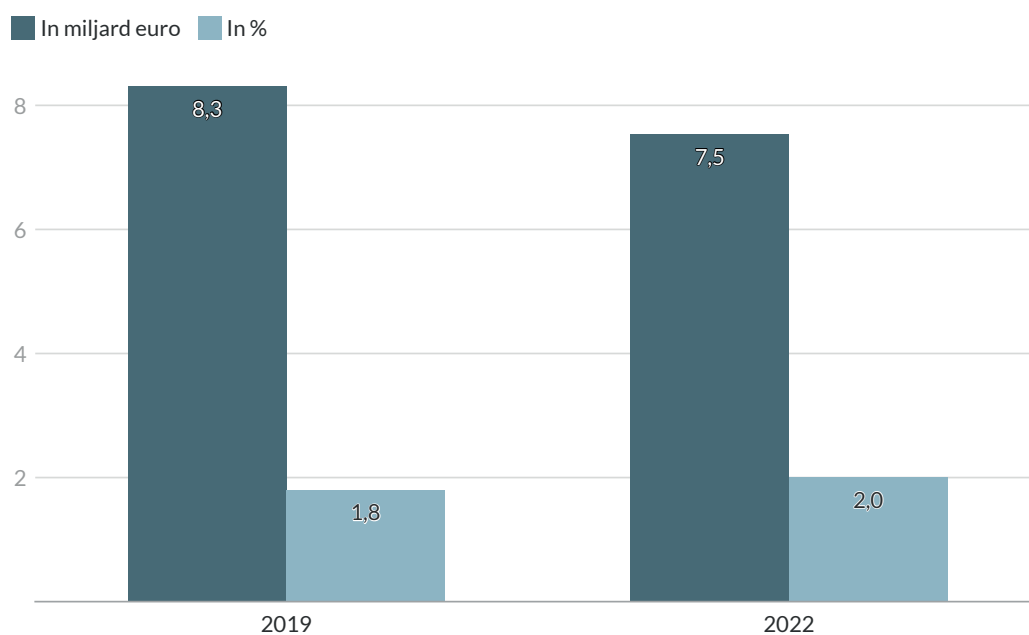
De directe bruto toegevoegde waarde van toerisme (tourism direct gross value added of TDGVA) neemt de toegevoegde waarde op van zowel de toeristische bedrijfstakken als de andere bedrijfstakken, maar enkel voor het aandeel dat in deze sectoren ook daadwerkelijk door toeristen wordt geconsumeerd. In deze indicator wordt dus de productie van alle bedrijfstakken die wordt afgenomen door niet-toeristen buiten beschouwing gelaten. Het gaat kortweg over de bruto toegevoegde waarde van het toeristische verbruik. Ter illustratie: de trouwfeesten die doorgaan in een hotel worden hier niet in rekening gebracht, terwijl de uitgaven van toeristen aan shopping in een kledingzaak wel worden meegeteld.

Voor de berekening van deze indicator wordt een beroep gedaan op de totale consumptie uit TSA-tabel 4 en dus op alle bronnen die bij de berekeningen hiervoor werden aangehaald. Daarnaast wordt ook het aanbod van de toeristische bedrijfstakken gebruikt zoals berekend in TSA-tabel 5. Hiervoor wordt zoals eerder aangegeven een beroep gedaan op de aanbod en gebruikstabellen (SUT 2019) en op de RSZ. Meer details kunnen geraadpleegd worden in de bijlage van dit rapport.

De directe bruto toegevoegde waarde van toerisme in België was in 2022 gelijk aan 7,5 miljard euro of 2,0% van de totale bruto toegevoegde waarde in België. In bedragen is er sprake van een afname tussen 2019 en 2022 (in prijzen van 2022) met 775 miljoen euro. Terwijl het bedrag van de directe bruto toegevoegde waarde van toerisme daalde, daalde de totale bruto toegevoerde waarde in België nog sterker tussen 2019 en 2022. Dat maakt dat de directe bruto toegevoegde waarde van toerisme in relatieve termen is gestegen 2019 en 2022 van 1,8% naar 2% van de totale bruto toegevoegde waarde.

Figuur 9. Directe bruto toegevoegde waarde van toerisme

België, 2019 en 2022, in miljard euro (prijzen 2022) en in % van totale bruto toegevoegde waarde

Noot: gezien de Belgische satellietrekeningen 2019 en 2022 opgemaakt werden los van de regionale satellietrekeningen en er deels andere bronnen worden gebruikt, kunnen deze cijfers niet vergeleken worden met de Vlaamse of Waalse satellietrekeningen voor toerisme.

Bron: VSA: Satellietrekening Toerisme voor België 2019 en 2022.

Meer detail voor 2019: Weekers Karolien (2022). De economische betekenis van toerisme in België:

Satellietrekening toerisme voor België in 2019. Brussel: Statistiek Vlaanderen.

2022: Eurostat: Toerismestatistieken 2022; Nationale Bank van België: SUT 2019; Statbel: Horeca (toerisme en hotelwezen) 2022, Huishoudbudgetenquête 2022, Platformdata in het verblijfstoerisme 2022, Reisonderzoek 2022; Toerisme Vlaanderen: Kunststedenonderzoek 2022-2023, Congresbarometer 2022; Visit Antwerpen, Visit Gent en Visit Brugge: Dagtoerisme via telecomdata 2022; Westtoer: Dagtrips door Belgen 2022, Trendrapport Kust 2021-2022, Dagtoerisme aan de kust 2018; WES: Les excursions des Belges en Wallonie 2021-2022 en 2022-23; NNB: SUT 2019; RSZ: Gedecentraliseerde statistiek, jaargemiddelde loonsom 2022; NBB: Household finance and consumption survey 2021; bewerking VSA.

Meer details: zie bijlage van dit rapport.

Figuur 10. Directe bruto toegevoegde waarde van toerisme naar bedrijfstak
België, 2022, in miljoen euro en in % van de totale toegevoegde waarde

	In miljoen euro	In %
Accommodatie	1.181	16
Accommodatie tweede verblijven	39	1
Voeding en drankverstreking	1.543	20
Personenvervoer over land en water	740	10
Personenvervoer door de lucht	349	5
Reisagentschappen, touroperators en gidsen	436	6
Culturele bedrijven	288	4
Bedrijven voor recreatie en sport	388	5
Kleinhandel souvenirs, sport en kampeer	1	0
Organisatie van congressen en beurzen	24	0
Andere bedrijfstakken	2.544	34

Noot: gezien de Belgische satellietrekeningen 2022 opgemaakt werd los van de regionale satellietrekeningen en er deels andere bronnen worden gebruikt, kunnen deze cijfers niet vergeleken worden met de Vlaamse of Waalse satellietrekeningen voor toerisme.

Bron: Eurostat: Toerismestatistieken 2022; Nationale Bank van België: SUT 2019; Statbel: Horeca (toerisme en hotelwezen) 2022, Huishoudbudgetenquête 2022, Platformdata in het verblijfstoerisme 2022, Reisonderzoek 2022; Toerisme Vlaanderen: Kunststedenonderzoek 2022-2023, Congresbarometer 2022; Visit Antwerpen, Visit Gent en Visit Brugge: Dagtoerisme via telecomdata 2022; Westtoer: Dagtrips door Belgen 2022, Trendrapport Kust 2021-2022, Dagtoerisme aan de kust 2018; WES: Les excursions des Belges en Wallonie 2021-2022 en 2022-23; NNB: SUT 2019; RSZ: Gedecentraliseerde statistiek, jaargemiddelde loonsom 2022; NBB: Household finance and consumption survey 2021; bewerking VSA.

Meer details: zie bijlage van dit rapport.

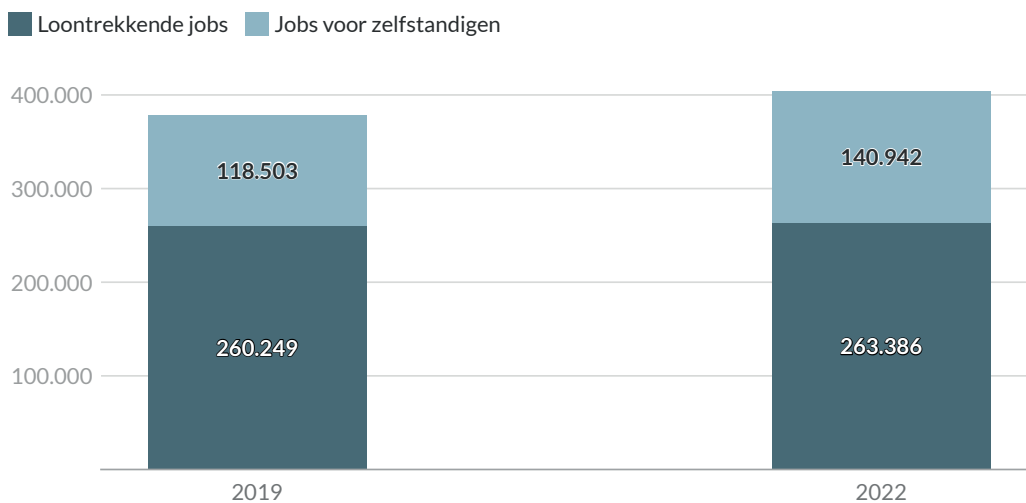
Ruim twee derde van de directe bruto toegevoegde waarde wordt gerealiseerd in de toeristische bedrijfstakken. De toeristische consumptie in de horeca is goed voor 37% van de totale directe bruto toegevoegde waarde in toerisme: bij de voeding- en drankverstrekkers zorgt de consumptie door toeristen voor 1,5 miljard euro aan bruto toegevoegde waarde, bij de accommodatiesector voor 1,2 miljard euro aan bruto toegevoegde waarde. De andere toeristische deelsectoren halen aandelen onder de 10%. Een derde van de bruto toegevoegde waarde, of 2,5 miljard euro wordt gerealiseerd buiten de toeristische bedrijfstakken.

2.3 TEWERKSTELLING IN DE TOERISTISCHE SECTOR

Voor de tewerkstelling in de toeristische sector worden de arbeidsplaatsen geteld in de toeristische bedrijfstakken en wordt er geen rekening gehouden met het toeristisch verbruik. Alle personeel in de horeca wordt dus geteld, maar het personeel in een kledingzaak waar een toerist gaat shoppen wordt niet in rekening gebracht. Voor de cijfers over het aantal arbeidsplaatsen in de toeristische bedrijfstakken wordt een beroep gedaan op de Rijksdienst voor Sociale zekerheid (RSZ, jaargemiddelde 4 meetpunten in 2022) en het Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen (RSVZ, meetmoment 31/12/2022).

In 2022 waren er in België in totaal 263.386 loontrekkende jobs en 140.942 jobs voor zelfstandigen en helpers (inclusief bestuurders) in de toeristische sector. De toeristische jobs nemen ten opzichte van het totaal aantal jobs België een aandeel in van 6,2% bij de loontrekkende jobs en 11,4% bij de jobs voor zelfstandigen en helpers.

Figuur 11. Tewerkstelling in de toeristische sector
België, 2019 en 2022, aantal arbeidsplaatsen

Bron: RSZ, RSVZ, bewerking VSA
Meer details: zie bijlage van dit rapport.

In vergelijking met 2019 steeg de tewerkstelling bij loontrekkenden beperkt in absolute cijfers, maar was er een beperkte daling wanneer deze jobs worden uitgedrukt als aandeel in het totaal aantal jobs: van 6,4% in 2019 naar 6,2 in 2022. Bij zelfstandigen en helpers steeg de tewerkstelling in absolute en relatieve aantallen sterker: er kwamen meer dan 22.000 jobs bij of een stijging met 0,9 procentpunt.

Figuur 12. Tewerkstelling in de toeristische sector
België, 2019 en 2022, in % van het totaal aantal jobs

Bron: RSZ, RSVZ, bewerking VSA
Meer details: zie bijlage van dit rapport.

De jobs in de horeca vertegenwoordigen meer dan de helft van de jobs in de toeristische sector. De arbeidsplaatsen bij de voeding en drankverstrekkers zijn goed voor 42% van de loontrekkende jobs en 49% van de zelfstandige. Dat komt overeen met bijna 111.000 loontrekkende jobs en ruim 68.600 jobs voor zelfstandigen in restaurants en cafés. De accommodatiesector is daarnaast goed voor 9% van de loontrekkende en 10% van de jobs voor zelfstandigen.

Ook het personenvervoer was in 2022 goed voor ruim 76.250 jobs of ongeveer 30% van de totale toeristische tewerkstelling. Diensten voor cultuur, sport en recreatie leverden samen ongeveer 23% van de toeristische jobs. De jobs in de overige deelsectoren van de toeristische sector, zoals de reisbureaus, de kleinhandel, de organisatie van congressen en beurzen en de accommodatie met betrekking tot tweede verblijven maakten in 2023 samen 4% uit van alle toeristische arbeidsplaatsen.

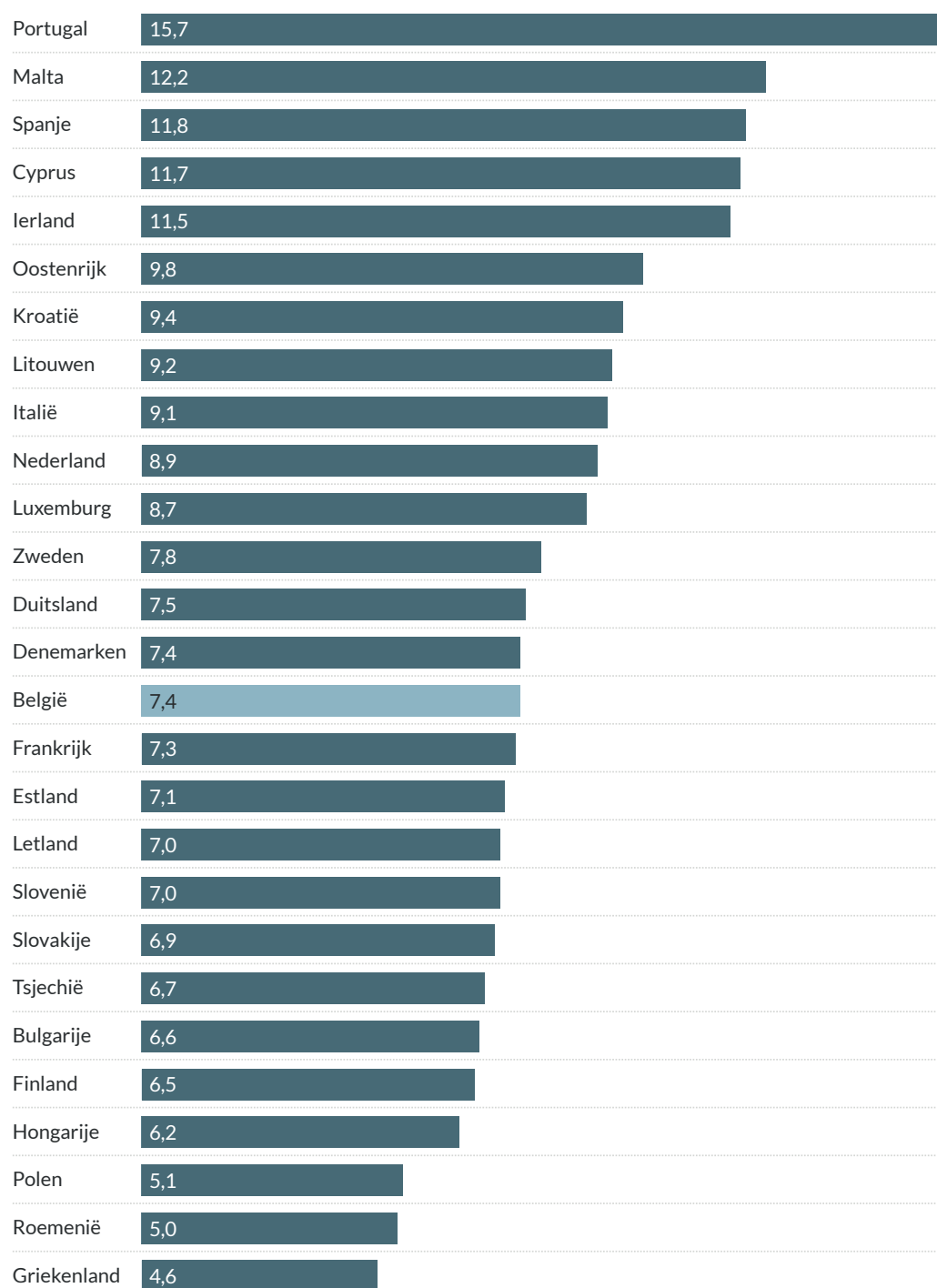
Figuur 13. Tewerkstelling in toeristische sector naar bedrijfstak
België, 2022, in arbeidsplaatsen

	Loontrekkende jobs	Jobs voor zelfstandigen
Accommodatie	23.255	14.394
Accommodatie mbt tweede verblijven (enkel vakantiewoningen)	833	516
Voeding en drankverstrekkers	110.917	68.651
Personenvervoer	76.285	
Reisbureaus, reisorganisatoren, reserveringsbureaus ed.	6.186	
Diensten voor cultuur	19.730	37.681
Diensten voor sport- en recreatie	17.806	19.701
Kleinhandel van landspecifieke, karakteristieke toerismegoederen Sport- en kampeerartikelen, souvenirs en ambachtelijke prod.	5.454	
Niet toerisme karakteristieke bedrijven: Organisatie congres/beurs	2.920	

Bron: RSZ, RSVZ, bewerking VSA.
Meer details: zie bijlage van dit rapport.

Om het aantal jobs in de toeristische sector te vergelijken met dat in andere landen, wordt gewerkt met het totaal aantal arbeidsplaatsen. De loontrekkende jobs worden opgeteld bij de zelfstandige. Voor België zijn er op die manier 404.328 jobs in de toeristische sector, goed voor 7,4% van alle jobs in België. Dat is duidelijk hoger dan verschillende Oost-Europese landen, maar ook hoger dan Griekenland en Finland. Landen met een iets lager aandeel dan België zijn Frankrijk, Estland, Letland en Slovenië. Het aandeel van Denemarken en Duitsland is gelijkaardig aan het Belgische, terwijl Zweden, Luxemburg en Nederland iets hoger scoren. Aandelen van 9% of hoger zijn ten slotte te zien in de meer typische toerismelanden in Zuid-Europa (zoals Portugal, Malta, Spanje, Cyprus, Oostenrijk, Kroatië en Italië), maar ook in Ierland en Litouwen.

Figuur 14. Tewerkstelling in de toeristische sector
EU-landen, 2022, in % van de totale tewerkstelling

Bron: Europese landen: European Commission: EU Tourism Dashboard; België: RSZ, RSVZ, bewerking VSA
Meer details: zie bijlage van dit rapport.

BESLUIT

Op basis van de Satellietrekening Toerisme (TSA), een internationaal erkend instrument dat werd ontwikkeld door de OESO, Eurostat en UNWTO, werd in dit rapport de economische betekenis van toerisme in België in 2022 in beeld gebracht.

In België werd in 2022 een totale toeristische consumptie van 24 miljard euro gegenereerd. Het ging om 19,7 miljard euro uitgegeven door toeristen tijdens hun trip of reis in België en 4,4 miljard euro aan andere componenten van toerismeconsumptie zoals subsidies, aankoop van duurzame goederen, de tegenwaarde van de gratis overnachtingen in tweede verblijven.

Aan de aanbodzijde zorgden de toeristische bedrijfstakken in 2022 voor 5,8% van de totale bruto toegevoegde waarde in België. Dat komt overeen met 21,9 miljard euro bruto toegevoegde waarde. De bruto toegevoegde waarde van de toeristische industrie omvat de bruto toegevoegde waarde gegenereerd door de toeristische bedrijfstakken, ongeacht of de producten en diensten door toeristen of anderen geconsumeerd worden.

Als consumptie en aanbod samen worden gebracht, kan de directe bruto toegevoegde waarde van toerisme berekend worden. Hierbij gaat het om de bruto toegevoegde waarde die bedrijven realiseren als rechtstreeks gevolg van de consumptie door toeristen, ongeacht of de uitgaven gebeuren in toeristische of niet-toeristische bedrijfstakken. In 2022 was de directe bruto toegevoegde waarde van toerisme in België gelijk aan 7,5 miljard euro of 2,0% van de totale bruto toegevoegde waarde in België.

Wat tewerkstelling betreft genereerde de toeristische sector in België in 2022 263.386 loontrekkende jobs en 140.942 voor zelfstandigen en helpers. In verhouding tot het totaal aantal jobs, maken de banen in de toeristische sector 6,2% uit van alle loontrekkende jobs en 11,4% van alle jobs voor zelfstandigen en helpers. Alles samen gaat het om 7,4% van het totaal aantal jobs in België.

BRONNENLIJST

CIJFERS:

Eurostat, *Toerismestatistieken 2022*.

Nationale Bank van België: *SUT 2019 en SUT 2021*.

Nationale Bank van België, *Household finance and consumption survey 2021*.

Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ), *Gedecentraliseerde statistiek 2022*.

Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen (RSVZ), *Telling van de verzekeringsplichtigen 2022*.

Statbel (2023). *Huishoudbudgetonderzoek 2022*. <https://statbel.fgov.be/nl/themas/huishoudens/huishoudbudget>

Statbel (2023). *Horeca (toerisme en hotelwezen) 2022*. <https://statbel.fgov.be/nl/themas/ondernemingen/horeca-toerisme-en-hotelwezen>

Statbel (2023). *Onderzoek Vakanties en Reizen 2022 en 2021*. <https://statbel.fgov.be/nl/themas/huishoudens/onderzoek-vakanties-en-reizen>

Statbel (2023). *Platformdata in het verblijfstoerisme 2022*. <https://statbel.fgov.be/nl/themas/datalab/platformdata-het-verblijfstoerisme>

Toerisme Vlaanderen (2023). *Kunststedenonderzoek 2022-2023*. <https://toerismevlaanderen.be/nl/cijfers/onderzoek/recreatieve-toerist/marktonderzoek-kunststeden>

Toerisme Vlaanderen (2024). *Congresbarometer 2022*. <https://toerismevlaanderen.be/nl/meeting-en-congresbarometer>

Visit Antwerpen, Visit Gent en Visit Brugge, *Dagtoerisme via telecomdata 2022*.

WES, *Les excursions des Belges en Wallonie 2021-2022 en 2022-2023*. <https://owt.tourismewallonie.be/telechargement/synthese-excursions-belges-2020-2021/>

Westtoer (2018), *Dagtoerisme aan de kust 2018*. <https://www.westtoer.be/cijfers-en-onderzoek/onderzoek-dagtoerisme-naar-de-kust-2018>

Wesstoer (2023), *Dagtrips door Belgen 2022*. <https://www.westtoer.be/cijfers-en-onderzoek/onderzoek-dagtrips-vlaanderen-brussel-2022>

Westtoer (2023). *Trendrapport Kust 2021-2022*. https://cms.westtoer.be/sites/default/files/2023-12/TR_Kust_2021-2022.pdf

METHODOLOGIE EN BENCHMARK:

Eurostat, Statistical Office of the European Communities (2000). *Implementation Manual on Tourism Satellite Accounts*. Luxembourg.

Eurostat (2009). *Methodologies and working papers. Tourism Satellite Accounts in the European Union, Volume 1-4*. Luxembourg.

Eurostat (2019). *Tourisme Satellite Accounts in Europe*. 2019 Edition. Luxembourg. <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-statistical-reports/-/KS-FT-19-007>

Eurostat (2022). *Data collection on Tourism Satellite Accounts*. <https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-eurostat-news/w/wdn-20230414-1>

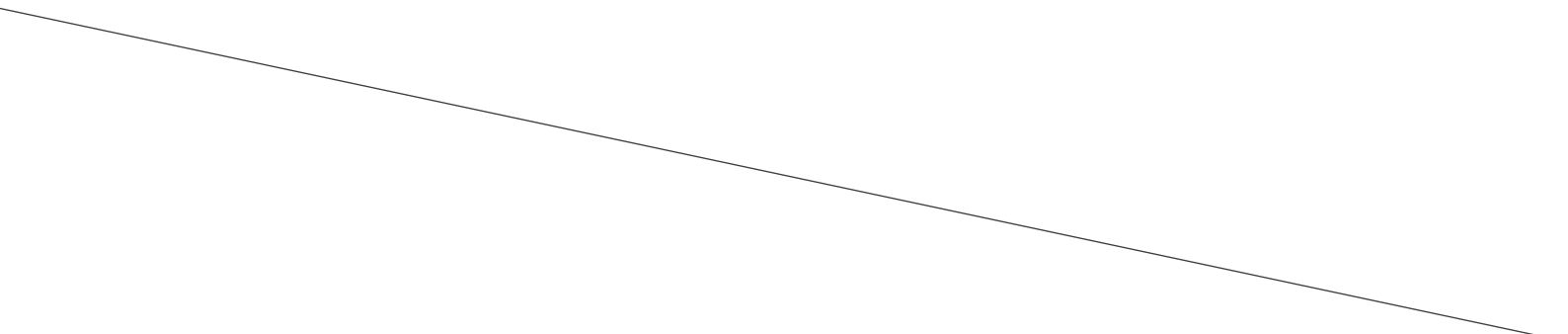
Eurostat (2023). *Tourisme Satellite Accounts in Europe*. 2023 Edition. Luxembourg. <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-statistical-reports/w/ks-ft-22-011>

UNSD, United Nations Statistics Division & WTO, World Tourism Organization (2008). *2008 International Recommendations for Tourism Statistics (IRTS 2008)*.

UNSD, United Nations Statistics Division, WTO, World Tourism Organization, OECD, Organisation for Economic Cooperation and Development & Eurostat (2008). *2008 Tourism Satellite Account (TSA): Recommended Methodological Framework*.

VORIGE EDITIE:

Weekers Karolien (2022). *De economische betekenis van toerisme in België: Satellietrekening toerisme voor België in 2019*. Brussel: Statistiek Vlaanderen. [De economische betekenis van toerisme in België](#)

COLOFON

Verantwoordelijke uitgever

Statistiek Vlaanderen
Bezoekadres: Simon Bolivarlaan 17, 1000 Brussel

Auteurs

Karolien Weekers | karolien.weekers@vlaanderen.be

Grafische vormgeving

Guy De Smet

Depotnummer

D/2025/3241/314

